Halász László

Megint nem jött össze

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 14. szám, 2022. április 8.

(Előtte.) *Keserűséget és haragot érzek – jegyzem fel a következő sorokat február első harmadában.* Nem a kiváltképp morálisan és esztétikailag felsőfokon taszító illiberális kormányoldal, hanem a számomra fontosabb ellenzéki pártok és főként értelmiségi holdudvaruk miatt. Tanulékonyságuk az aligha briliáns átlaghoz képest sem kényeztet el. A múlttal szembenézés tudatában az ellenzék mindig bátran szembe is nézett a kormányoldal múltjával. Fényes eredménnyel. Egymás után csak három választást vesztett el. Alkalmanként riadóztatva: itt az utolsó lehetőség. Ez a harc lesz a végső. Fogjunk össze hát, nemdebár. Most karnyújtásnyira van a negyedik utolsó lehetőségtől. Majd a Publicus vezető stratégiai agitátora helyre teszi ezt is. Churchill tételéhez: „A legjobb érv a demokrácia ellen, ha elbeszélgetsz egy választóval”, indokolt egy kiegészítés. Az sem semmi, ha meghallgatsz egy – természetesen elfogulatlan – közvélemény-kutatót.

A magukra szerényen közvélemény-formáló elitként hivatkozók a rájuk gyakorolt Orbán-effektust hiábavalóan tulajdonítják a teljes népességnek. Fájdalmas tény, nehéz is belenyugodni, hogy az országgyűlési választást az egész országban tartják. Az ismétlés a tehetetlenségnek is anyja. Halmozottan hátrányos helyzete, kormányzóképességének tisztázása érdekében egyelőre bizony az ellenzéknek kell(ett volna) kérlelhetetlennek lennie saját hatalombeli és azon kívüli múltjával (*Ismétlésre ítélve?*, *ÉS*, 2015/17.). Egyáltalán nem hiszem, hogy a siker mindent igazol, de valahogy a kudarc sem dob fel.

Az Orbánnak címzett terméketlen panaszlisták helyett több kegyetlen kérdés. Miért van az ellenzék 2006 ősze óta folyamatos hitelességdeficitben? Miért próbálkozott – kérészéletre – Márki-Zay a lehetetlen küldetéssel: az ellenzék és OrbánFidesz egymásba fonódó leváltásával? Miért nem vállalkozik Orbán televíziós vitára, holott az ellenzék aktuális miniszterelnök-jelöltje immár rituálé részeként kihívja őt? Milyen rossz politikai gyerekszobája lehetett, mikor a jó illem is ezt kívánná? Az utolsó miniszterelnök-jelölti vita sikeréről szóló legendát Ősziid hosszan megnyúlt árnyéka miatt bölcsebb elfelejteni. Ha az ellenzék erőtől duzzadó lendületre volna képes, százezres nagy tömegtüntetésekkel nyomatékosítva, a miniszterelnök belátása (a helyzetre) bizonyára nagyot változna. És végül az *alap*vető kérdés. Ha OrbánFidesz leváltása az unfair körülmények, a szemet szúrón tisztességtelenül megszerzett robusztus erőfölény miatt *valóban* lehetetlen, a tisztesség nem a bojkott mellett szólna? Vagy-vagy.

Sorba szedem, hogy a választásokat úgymond eldöntő bizonytalanokat mi minden nemigen foglalkoztatja-érdekli-háborgatja-indítja meg. Hogy bánik (el) Orbán a Magyar Tudományos Akadémiával, az egyetemekkel általában és a CEU-val különösen, meg a hagyományos és nem hagyományos médiumokkal, valamint az Alaptörvénnyel. Továbbá a COVID–19 okozta napi, havi, évi többlethalál népességarányos adatainak egybevetése Ausztriáéval vagy Portugáliáéval, hogy Új-Zélandról ne is szóljak. A hazai sok halott. Hát istenem, egyszer mindenkinek meg kell halnia. Hasonlóan hidegen hagyja őket a hazai fő gazdasági mutatók utóbbi tizenkét évi alakulásának és a várható trendeknek az összevetése a többi visegrádi országéival. Új-Zélandról ismét ne essék szó. Orbán szemérmetlen pávatánca a szokatlanul jámbor, amúgy tetőtől talpig KGB-úriember Putyinnal meg az ő nagyszívű barátjával, Hszivel sem okoz nekik álmatlan éjszakákat. Nem töprengenek azon, hogy a szovjet ölelésből kiszabadult többi ország vezetői miért lelik fel egészen másban és máshogy nemzeti érdekeiket. Lám, újabb hungarikumra leltem. (Nem)tetszés szerint folytatható.

Gyanítom viszont, hogy nyugdíjasként, adózóként, minimálbéresként, vásárlóként igencsak *érdek*li a választás előtt jó időben érkező 13. havi nyugdíj, a már levont adó visszatérítése, a bruttó 200 000 forintra

emelt minimálbér, a hatósági áron megvehető cikkek listája. Hiányzik belőlem az ellendrukkeri szellem ahhoz, hogy kételkedjek szavazókedvükre gyakorolt hatásával kapcsolatban. Azt sem hiszem, hogy a dehogy olcsó: drága, sőt nagyon drága trükköt felismerve voksukat büntetésképp az ellenzékre adják. Orbán vélelmezett kétségbeesésének jeleit képtelen vagyok észrevenni. A bőkezű osztogatást, infláció ide meg oda, jelentős (különbségű) sikerének bebiztosításáért hozta.

Néhány felettébb beszédes számadat, amelyek követése némi koncentrációt követel. A rendszerváltozástól az esetenként választásra jogosult nyolcmillió állampolgárból hol ötmillió, hol ötmilliónégyszáz-ötszázezer élt szavazati jogával. A mai és a közeljövőbeli helyzet felmérése szempontjából az eddigi nyolc választás közül döntő a hatodik, a 2010-es volt. OrbánFidesz eddig tizenkét éves töretlen uralmának nyitánya. Nincs nyomasztóbb kritikája a baloldal előző két cikluson átívelő kormányzásának. Noha Orbán vesztesként ezalatt is megőrizte kétmillió-kétszázezres táborát, 2010-ben meglehetősen vaskos paraszthajszállal többet: kétmillió-hétszázezer szavazatot szerzett. És – körülményesen kifejezve magam – a DK mai legszorosabb szentségtelen szövetségesére nem túlzottan emlékeztető Jobbik nyolcszázötvenezer szavazatot kapott. Szemben az MSZP közel egymillió, az LMP közel négyszázezer szavazatával. A jobboldal fölénye tehát elsöprővé vált akkor, amikor a választás még kétfordulós, a médiaviszonyok még sokoldalúak, és még az illiberalizmus is odébb.

Kijózanítás okából – fújjon pillanatnyilag a szél bármerről – ideírom a vízválasztó előtti első öt, illetve az utolsó három ciklus összevont eredményét. Jobboldal tizenegymillió, baloldal négymillió-kétszázezer. Az 1990-től a 2006-os választásig terjedő időszak összesített képe teljesen kiegyensúlyozott. Ekkor még tényleg fej-fej mellett voltak a két tábor szavazói. De nem utána! Az orbánhitűharcosnagyegyház korlátlan támogatásával, az imádat cseppet sem titokzatos alanya és tárgya folyamatosan tágítva lehetőségeit, mindenhatóvá vált. Bármit megtehet, beleértve az ellenkezőjét is.

Bár a hivatalos kampány megkezdésének küszöbén is szemem előtt Mark Twain figyelmeztetése, hogy ami a jövőt illeti, különösen nehéz jósolni, eszembe sem jut jót várni. Az ellenzék erejének növekedését végképp nem. (Hogy a DK lenyomja az MSZP-t meg a Jobbikot, csak a DK-fanoknak diadal.) Amire a szélrózsa minden irányában egységesen széthúzó, a kínálkozó lehetőségek elszalasztásával alig támadható ellenzék ötszáz meg sokkal több nap alatt képtelen volt, ötven nap alatt hogyan volna képes? A pártok, elsősorban a DK mozgásait mintha már a nekik optimális helyzet elérése irányítaná a vereség utáni időre. Az új választási rend (2011) óta rendíthetetlenül el nem végzett feladat *egy* (szerves egységé formálódó) *ellenzéki néppárt* létrehozása. A felismeréshez nem lett volna szükség kiemelkedő politikai tehetségre, megvalósításához annál inkább (*Csődben, ÉS,* 2018/27.). Nem időhiány okozta, hogy nem volt hozzá olyan vezető, akinek vonzereje, politikai intuíciója és valóságérzéke, egyszóval karizmája menedzseli a vállalkozást. Ám a mindenkori hatalmat morzsoló idő bizonyosan elvégzi a dolgát. Kérdés, ki mikor, hogyan éri meg – írom ugyancsak nem először az *ÉS*-ben.

Mielőtt e fejezetet lezárnám, az alább várható ellenzéki megszólalások növelik majd tovább keserűségemet és haragomat. – De azért előreléptünk – Akár nyerhettünk volna, ha miniszterelnök-jelöltünk a tündökletes DK-ból lett volna – Jól teszi Orbán, ha már most kezd félni tőlünk, amikor a 2026-ra gondol – Ezután Orbán egy vasat sem kap az Európai Uniótól, bezzeg ha mi nyertünk volna – Orbán bizonyosan kiviszi az országot az Európai Unióból – Kár, hogy kevés/sok (a nem kívánt szó törlendő) választó ment el a rossz/jó időben (a nem kívánt szó törlendő) az urnákhoz – Ha szubjektíve talán nem szándékosan, objektíve mindenképp Orbán szekerét tolták az előválasztást elkerülő pártok – És az aduász: Orbán a teljes hazai népességnek alig több mint negyedét kitevő kisebbség szavazataival nem beszélhet többségről.

*

(Utána.) *A remény hiba* (Krasznahorkai László).